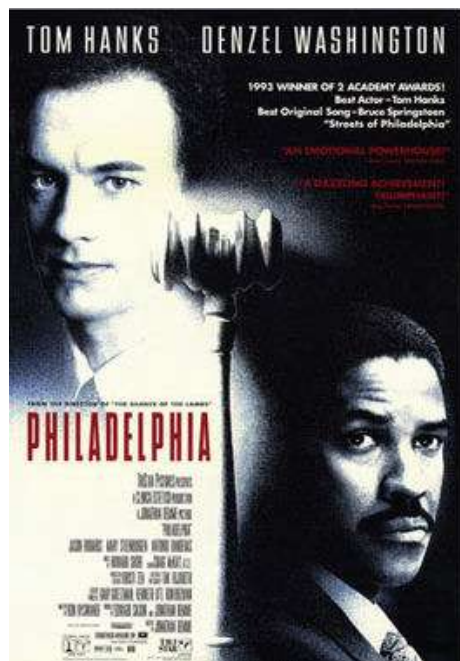

www.cinescola.info

“PHILADELPHIA” SOLIDARITAT I LLUITA CONTRA LA SIDA

Ramon Breu

SINOPSI

A principis dels anys noranta, Andy Beckett (Tom Hanks) és un jove i brillantíssim advocat que treballa en el bufet més prestigiós de Filadèlfia. És molt valorat pels seus caps i té unes expectatives professionals immillorables. Andy és homosexual i ho amaga als responsables de l'empresa. De sobte la seva vida es veu trasbalsada per la sida. Tot i que té parella estable (Miguel, protagonitzat per Antonio Banderas), amb una relació esporàdica contrau aquesta malaltia.

Els símptomes de la malaltia es fan evidents, des de la direcció del bufet es saboteja la seva feina i, argumentant negligència i baix rendiment, és acomiadat. Andrew decideix demandar l'empresa d'advocats perquè l'autèntica raó per la qual ha estat despatxat és perquè té la sida i és homosexual. El seu advocat en el litigi serà Joe Miller –Denzel Washington– que, tot i mantenir una dura lluita interna a causa dels seus prejudicis homòfobs, acabarà comprendre la condició i el drama d'un Andy, la vida del qual s'anirà apagant a mesura que avança el judici.

FITXA DE LA PEL·LÍCULA

Títol : Philadelphia

Nacionalitat: USA. 1993.

Producció: Edward Saxon i Jonathan Demme.

Director: Jonathan Demme

Guió: Ron Nyswaner

Fotografia: Tak Fujimoto

Música: Howard Shore. Bruce Springsteen.

Muntatge: Tak Fujimoto

Durada: 115 minuts

Distribució: Tristar Pictures

Intèrprets: Tom Hanks (Andrew Beckett); Denzel Washington (Joe Miller); Antonio Banderas (Miguel Álvarez); Jason Robards (Charles Wheeler); Joanne Woodward (Sarah Beckett); Mary Steenburger (Belinda Comine); Charles Napier (Judge Garnett).

Activitats

- 1.-Compareu l'escena en la que Andy és ascendit i passa a ser soci del bufet, i l'escena en que és acomiadat. Compareu el to del cap i la disposició del mobiliari i dels personatges.
- 2.- Quina és la veritable raó de l'acomiadament del jove advocat?
- 3.- Què creieu que havia passat amb la querella que s'extravia?
- 4.- Quina reacció té l'advocat Joe Miller - Denzel Washington - quan sap que Beckett té la sida? És habitual aquesta reacció en la gent?
- 5.- Escriviu sobre el personatge de Joe Miller. Expliqueu la seva evolució al llarg del film. Fixeu-vos en la seqüències següents: quan la seva dona li diu que coneix molts homosexuals; en la del supermercat on un noi pretén lligar amb ell; en la del bar quan es baralla amb un col·lega; en l'escena de la festa de disfresses i amb la posterior quan Andy s'emociona amb una òpera.
- 6.- Rememoreu la seqüència de la biblioteca. Per què el bibliotecari actua d'aquesta manera?

7.- La senyora Benedit és una testimoni del judici que va contraure la sida en una transfusió de sang. Per què no fou acomiadada? Quan és interrogada, què pretén transmetre a Andy? Això demostra que no tot el *problema* d'Andy és la sida. Quin és el veritable problema?

8.- En el judici, els socis del despatx d'advocats es defensen dient que han tingut lletrats que havien patit greus malalties, com ara càncer de pròstata o leucèmia, i que no foren acomiadats. Quina creieu que és la diferència?

9.- Els malalts de sida, a més de patir una malaltia gravíssima, han de passar per una consideració social de culpabilitat. Com es reflecteix això a la pel·lícula?

10.- La soledat, la impotència, la indefensió, la sensació d'abandonament són sensacions que tenen els malalts de sida. En quins moments de la pel·lícula es pot comprovar? Quina és el comportament de la família de l'Andrew? Creieu que és habitual en els malalts de sida?

11.- Feu una crítica de la pel·lícula i, a continuació, una valoració personal.

Quins aspectes us han impressionat més? Creieu que aquesta pel·lícula us farà canviar alguna opinió o comportament que teníeu fins ara?

LA SIDA ARA

Els investigadors en el virus de la sida ja no posen terminis a l'obtenció de la vacuna del VIH. Tampoc no figura en les seves previsions l'eradicació del virus en la sang dels afectats. Els metges es centren en allò que sí és possible fer avui: controlar el seu avanç amb fàrmacs. Cada dia hi ha 14.000 nous caos i cada dia mata 8.000 persones, la majoria sense accés a les teràpies. Hi ha 40 milions de persones amb el virus. Un virus que es multiplica 10 milions de vegades al dia a la sang de cada infectat, fins acabar amb la seva vida, excepte en el cas dels 400.000 que reben tractament. A cada còpia, el virus comet errors que el fan diferent a sí mateix. Són les seves mutacions.

La infecció pel VIH avança a Catalunya entre les noies de 15 a 20 anys. Es tracta de contagis en les primeres relacions sexuals, perquè els falta informació.

El Pla Nacional sobre la Sida, que impulsa el Ministerio de Sanidad, calcula que cada any entre 2.000 i 4.000 persones s'infecten amb el VIH. La xifra d'afectats es situa entre 120.000 i 150.000 a tot l'estat. La meitat està rebent medicació.

A l'Àfrica hi ha més d'onze milions d'orfes de pare o mare, o d'ambdós, a causa de l'epidèmia. Hi ha nacions com ara Botsuana (un dels llocs favorits per fer safaris fotogràfics) en els que el 45 % de la població està infectada pel VIH. La malaltia afecta bàsicament els més joves, la principal força de treball. A Kenya, prop de la frontera amb Uganda, la gent mor d'una combinació entre sida i malària, una altra greu malaltia que afecta el Tercer Món i que el Primer Món encara no ha desenvolupat una vacuna eficaç.

L'epidèmia avança a l'Índia, Xina, el sud-est asiàtic i la regió Àsia-Pacífic a gran velocitat. A molts països asiàtics segueix sent tabú parlar de sexe o de l'ús del preservatiu, i els seus governs proposen l'abstinència sexual per evitar la infecció. L'organització Human Rights Watch va criticar l'actitud conservadora que manté el govern d'Estats Units davant la prevenció de la sida. *Els seus programes es centren en l'abstinència sexual fins hi tot en el matrimoni* –indica aquesta organització-. *L'Administració Bush gasta milions de dòlars en programes que enganyen els grups de risc sobre l'eficàcia del preservatiu.*

A Espanya, el portaveu de la Conferència Episcopal, Juan Antonio Martínez Camino sosté que és greument fals dir que el preservatiu eviti contagis. *El sexe amb preservatiu no és segur*, assegura repetidament. Les altes instàncies de l'Església Catòlica Espanyola assenyalen que és irresponsable posar en mans d'un menor un preservatiu amb el missatge que amb la seva utilització es pot practicar un sexe segur. *Aquesta afirmació –assenyalen– és falsa; des del punt de vista de l'ètica natural i de la moral, promoure la promiscuïtat no és promoure la convivència justa en les bases sobre les que es fonamenta la societat.* Des de la Generalitat de Catalunya, s'han rebutjat aquestes postures i s'ha posat èmfasi en el fet que no és precisament l'Església la que ha de decidir com s'ha de practicar el sexe. Posar en dubte l'eficàcia del preservatiu és una mena d'atemptat contra la salut pública, es ve a dir. *Una cosa és que la jerarquia catòlica defensi davant dels seus fidels la monogàmia i el sexe en el matrimoni, i una altra que des del punt de vista de la salut pública es dubti de l'eficàcia del preservatiu. La moralitat no és un dogma, és patrimoni de tota la societat. Els catalans no volen que se'ls confongui amb missatges que van contra l'evidència científica*, argumenta el Departament de Sanitat.

Activitats

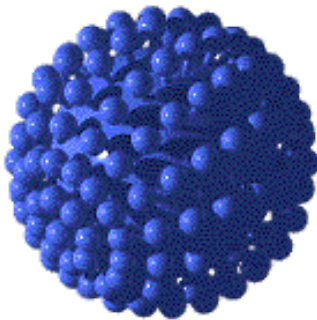
- 1.- Feu un mapa de la sida al món, on es reflecteixi clarament aquelles parts del món on aquesta malaltia avança de manera imparable.
- 2.- Creieu que els joves no tenen informació suficient en les seves relacions sexuals? Què caldria fer?

3.- Per que les xifres de la sida són tan terrorífiques a l'Àfrica?

4.- Per què l'Església Catòlica espanyola no vol que els preservatius circulin de forma més freqüent? Què li preocupa a l'Església en realitat?

L'ABC DE LA SIDA

Història i distribució

- 1981. Els primers casos de sida són descrits en la comunitat homosexual de Los Àngeles. A finals d'any es disposa de les primeres dades epidemiològiques que indiquen que la sida és una malaltia infecciosa transmissible per via sanguínia i sexual.

- Maig de 1983. El professor Luc Montagnier de l'Institut Pasteur de París fa la primera descripció del virus (VIH).

- Maig de 1984. El professor Robert Gallo i el seu equip aïllen el virus de la sida i confirmen els resultats francesos.

- 1985. Apareix la prova de detecció. Es fa un cribatge sistemàtic de la sang destinada a transfusió i a la fabricació de productes sanguinis.

- 1986. A finals d'any s'aconsegueixen els primers resultats clínics que demostren la prolongació de la supervivència dels malalts afectats de sida per mitjà d'un antivíric, l'AZT.

- 1991-1992. Progressos importants en el coneixement dels mecanismes de la malaltia. Primers assaigs en l'home de vacunes potencials.

- 2004 Segons xifres d'aquest any, hi havia 40 milions de persones amb el VIH. Només 400.000 reben tractament efectiu.

Causa i desenvolupament

La sida és una malaltia produïda per un retrovirus anomenat VIH (Virus de la Immunodeficiència Humana). El VIH afecta les defenses de l'organisme (les cèl·lules del sistema immunitari), destruint-les progressivament, de manera que la persona infectada pot patir infeccions produïdes per gèrmens, paràsits i virus que, en persones que tinguessin un sistema immunitari normal, serien inofensives.

A partir d'un focus de sida existent a l'oest d'Àfrica es va aïllar un segon virus anomenat VIH-2, que té algunes diferències amb el primer, sobretot a les proteïnes que tenen a la coberta.

El VIH ataca directament els limfòcits T-4, rectors del sistema immunitari. S'incorpora al programa genètic del T-4, queda adormit i la cèl·lula T-4 infectada continua vivint normalment. La infecció persisteix sense que el malalt presenti símptomes, però ja pot transmetre la malaltia.

Fins als tres mesos des del moment de la infecció no es poden detectar els anticossos. Després, hi ha un període de latència fins que el virus es torna actiu i es reproduïx a la cèl·lula fins que aquesta esclata i allibera un gran nombre de virus que infectaran altres T-4. Quan una quantitat important de limfòcits ha estat destruïda, les defenses immunitàries de l'organisme es troben debilitades i el risc d'aparició dels símptomes de la sida és molt alt. No tots els infectats desenvolupen la malaltia.

El 60 % de les persones seropositives desenvoluparan la sida en els 10 anys posteriors a l'inici de la infecció. La sida presenta tres grups de símptomes:

- Infeccions oportunistes (virus que aprofiten la debilitat del sistema immunitari per produir infeccions greus): pneumònia, tuberculosi, diarrea, paràlisi, meningitis, herpes cutani, etc.
- Alguns càncers: limfomes i sarcomes de Kaposi.
- Altres manifestacions: afeccions neurològiques, aprimament, etc.

Transmissió

Hi ha tres formes de transmissió que tenen a veure amb la sang, el semen i les secrecions vaginals:

- Per via sexual.
- Sanguínia (inclou la recepció de transfusions contaminades o l'intercanvi de material d'injecció contaminat en fer servir drogues endovenoses).
- De la mare contaminada al seu fill durant l'embaràs, el part o l'al·letament.

El virus de la sida NO es transmet:

- Per picades d'insectes.
- Compartint plats, gots, coberts o roba.
- Carícies, donant-se la mà o fent-se un petó.
- En la relació amb les persones afectades a l'escola, a la feina o als serveis mèdics.

Recordatoris fonamentals:

- En el cas de mantenir relacions sexuals, la utilització correcta dels preservatiu permet protegir-se del virus de la sida.
- Totes les relacions sexuals no protegides (és a dir, sense preservatiu), freqüents i amb múltiples parelles, augmenten el risc de contagi.
- La píndola anticonceptiva no protegeix de la sida ni d'altres malalties de transmissió sexual.

- Les drogues són substàncies perilloses que no han d'utilitzar-se i, molt menys, injectar-se. Si arriben a injectar-se, mai s'ha de deixar ni demanar una xeringa que s'hagi fet servir.

No fer cas d'aquestes recomanacions, encara que sigui un sol cop, pot provocar contagi.

Reacció social

- Culpabilització de minories: *això és cosa d'homosexuals i drogadictes*.
- Inhibició del problema: *jo no formo part de cap grup de risc*.
- Creació de mites i estereotips: *càstig diví, conseqüència lògica de la vida dissipada actual*. Es donen raons morals per explicar l'aparició de la malaltia.
- Intent d'identificar els *culpables* i aïllar-los de la societat. Allunyament de les persones malaltes per por al contagi.
- Desinformació generalitzada que provoca pors injustificades al contagi.
- Al Primer Món, les institucions sanitàries fan tota mena de campanyes d'informació, principalment per prevenir la transmissió i en segon lloc per potenciar respostes socials solidàries amb els malalts.
- Al Tercer Món, la sida es viu com una més de les múltiples malalties que ataquen la població. No hi ha cap control sobre la transmissió.

Reacció mèdica

Des del primer moment, la sida s'ha convertit en el gran repte de la medicina actual. Els grans instituts i laboratoris d'investigació es disputen la paternitat dels diferents descobriments. La comercialització dels medicaments contra la sida i de la vacuna, quan es trobi, pot ser un gran negoci i donar un gran prestigi al país que ho aconsegueixi.

Actualment, els esforços de la classe mèdica estan centrats en la investigació del virus en si, la teràpia i la consecució d'una vacuna, i també en l'assessorament i l'educació sanitària. Com en les altres malalties infeccioses, sembla que només la vacunació eficaç de les persones que no han estat exposades al virus pot frenar l'epidèmia actual i, potencialment, eliminar el virus.

Impacte social

La sida en aquest segle XXI està posant a prova el grau de creixement moral de la humanitat, pel que fa al nostre nivell de solidaritat, flexibilitat d'idees i capacitat de resposta davant la malaltia. Les característiques de la societat actual – influència dels mitjans de comunicació, divisió Primer / Tercer món, individualisme – aguditzen els errors ja comesos al llarg de la història, però també ens proporcionen una capacitat de resposta més gran davant el problema.

Anna Vega “Les grans epidèmies de la Història”

SIDA SABER AJUDA. Fundació La Caixa.

Activitats

- 1.- Feu un vocabulari de les següents paraules que han aparegut en aquest text: epidemiològic, retrovirus, T-4, sistema immunitari, limfòcits, latència, seropositius, pneumònia, tuberculosi, meningitis i limfomes.
- 2.- Dissenyeu una campanya publicitària dirigida als joves de la vostra edat que tingui com a objectius informar sobre la sida: formes d'evitar el contagi, actitud amb els afectats, etc.
- 3.- Elaboreu un guió d'un espot publicitari que faci campanya a favor de la prevenció de la sida.

L'EXEMPLE DE ROCK HUDSON

A l'estiu de 1984 el famós actor de Hollywood, Rock Hudson, declarava que tenia la sida, malgrat que els seus assessors li havien aconsellat que digués que tenia càncer de fetge (Adolf Beltran. 100 notícies d'un segle. Editorial Pòrtic, Barcelona, 2000). Hudson va anar a París, a l'Institut Pasteur, per intentar un tractament i va revelar la seva malaltia. Mesos més tard, a l'octubre de 1985, als 59 anys moria a la seva casa de Los Àngeles.

Els primers casos de la sida s'havien detectat a principis dels anys 80 a Califòrnia. Els malalts presentaven símptomes de pneumònia per un microorganisme normalment inòcua, o bé càncers de pell, anomenat *sarcoma de Kaposi*. Els sistemes de defenses dels malalts fallaven. Els metges van denominar la malaltia *síndrome d'immunodeficiència relacionada amb l'homosexualitat*, perquè inicialment els afectats eren gays. Aviat però la malaltia també va afectar a heroïnòmans, hemofílics, heterosexuals africans o prostitutes. L'epidèmia ja coneguda com a sida (síndrome d'immunodeficiència adquirida) es transmetia per la sang i per l'esperma. L'origen del virus era a l'Àfrica i d'aquí es va estendre a Estats Units i a la resta d'Occident.

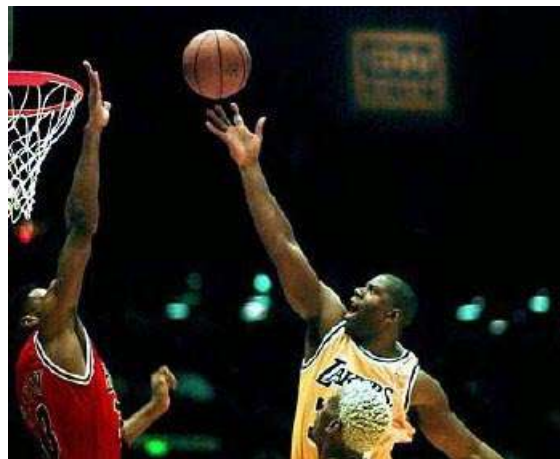
En aquests primers anys vuitanta, la malaltia de la sida era un tema tabú. Les societats conservadores occidentals –i en aquest sentit *Philadelphia* és molt il·lustradora– consideraven la malaltia com un mal lleig, com una vergonya, com una cosa que s'havia d'amagar, fins i tot com un càstig bíblic del segle XX als homosexuals i als drogaaddictes.

L'exemple de Rock Hudson, però, va començar a canviar les coses. Una estrella de Hollywood declarava públicament i amb valentia tenir la sida. La mort de Hudson provocaria una onada de solidaritat i comprensió cap als malalts... Era la demostració que les persones conegudes i *normals* també estaven exposades a aquesta malaltia venèria mortal. Fou, també, una mena de revulsiu que va empènyer la lluita de la societat contra la sida.

Activitats

- 1.- Cerqueu informació sobre en Rock Hudson i feu-ne una petita biografia. Podeu organitzar un sessió cinematogràfica amb alguna de les seves pel·lícules.
- 2.- Feu una relació d'acudits o burles que els mitjans de comunicació –especialment programes televisius d'entreteniment i publicitat– fan sobre els homosexuals. Expresseu la vostra opinió sobre aquest fet i feu-ne un debat.
- 3.- Un destacat esportista nord-americà va viure un cas semblant al de Rock Hudson. Investigueu-ne els detalls.

EDUCACIÓ I SIDA

(...) El que de veritat compta és si som capaços, davant d'una pandèmia mundial, de retenir el nostre sentit de compassió i de recordar que les persones infectades presents i futures, ens infectem com ens infectem, som per damunt de tot éssers humans. És fàcil d'oblidar-ho quan parlem de milions de persones, i quan tot un continent – l'Àfrica – corre el risc de veure's despoblat. Crec que el VIH ens planteja un repte moral, i aquest repte és el de conservar el respecte pel valor de la vida humana individual, fins i tot enmig del desastre.

El VIH és una infecció permanent i transmissible en únic contacte sexual. El primer contacte sexual és un moment de risc especialment alt. La inexperiència i la imprevisió augmenten la probabilitat que es produeixi un contacte sense protecció adient. Si esperem

que els alumnes facin preguntes és molt possible que fem tard. Educar els alumnes de cara a aquest primer contacte és un repte que el VIH planteja a tots els docents.

(...) Un exercici que vaig plantejar a un grup de professors va ser que escrivissin dos relats: el seu primer contacte sexual tal i com se l'imaginaven abans que passés, i tal com va passar en realitat. La diferència entre l'un i l'altre era abismal. Els adolescents sexualment inactius tenen unes fantasies pel que fa al sexe que neixen, en part, d'allò que veuen a la televisió. (...) Aquests coneixements són molt poc útils a l'hora d'afrontar les dificultats de la vida real. En saben molt de drames passionals, i de què es considera un home o una dona *macos*, però no saben on es pot comprar un preservatiu a la una de la matinada. (...) Saben que fer servir un preservatiu és vital en qualsevol penetració. A la vida real, emperò, és freqüent que en el primer contacte no el facin servir. Per què? Aquesta és la pregunta cabdal que vostès, com a docents, s'han de fer; els conduirà a les intervencions realment útils per a preservar la salut dels seus alumnes. Jo no intentaré de respondre-la – això és la seva feina –, però sí que els donaré alguns suggeriments.

Respostes freqüents a la pregunta *Per què no vas fer servir un preservatiu?*:

- Perquè estava begut.
- Perquè mai no em vaig imaginar que jo ho podia agafar.
- Perquè no vaig saber com treure el tema.
- Perquè prou feina va ser poder anar a casa dels seus pares, com per a sobre anar a comprar gomes.

Cadascuna d'aquestes respostes apunta un terreny que requereix intervenció i treball: la percepció de risc, la capacitat de comunicació, l'anticipació d'obstacles, etc.

Guillem Valverde. “Ensenyament i VIH”
SIDA SABER AJUDA. Fundació La Caixa